

**MANAGEMENT OF THE TOURIST DESTINATION THROUGH THE
LENS OF GREEN TOURISM DEVELOPMENT**
**MANAGEMENTUL DESTINAȚIEI TURISTICE PRIN PRISMA
DEZVOLTĂRII TURISMULUI VERDE**

PLATON Nicolae

ORCID: 0000-0001-7365-1144

Doctor habilitat, conferențiar universitar, Academia de Studii Economice din Moldova,
platonanat@yahoo.com

ZAPOROJAN Felicia

ORCID: 0000-0002-8721-7055

Drd., Academia de Studii Economice din Moldova, felicia.zaporojan@gmail.com

CABAC Elena

ORCID: 0000-0002-3165-570X

Drd., Academia de Studii Economice din Moldova, elena.cabac@undp.org

ABSTRACT. *Tourism is changing rapidly as a result of the fact that nature, cultural and historical heritage, as well as ecologically clean touristic destinations, are becoming more and more important for the development of mass tourism, and also the requirements for protecting the environment tend to become stricter. This represents a challenge for both governments and tourism market agents, who must make a common front in protecting nature.*

Therefore, the development of ecological touristic products should be the basis of the national supply, which can ensure the sustainability of a touristic destination, by increasing the demand from the consumer-tourists.

Through this article, the authors of the study draw the attention of the authorities, as well as of the tourism business environment, about the need to develop green tourism as a motivational form of non-invasive tourism, also urging the decision-makers to take into account the international experience in protecting the environment, ensuring- through this a sustainable development.

CUVINTE CHEIE: *turism, turism verde, turism durabil, ecoturism, destinație turistică, consumatori-turiști.*

JEL CLASSIFICATION: *Z3, Q56*

Actualitatea temei.

Turismul, mai mult ca oricare alt domeniu de activitate, este dependent de mediul înconjurător, acesta reprezentând „materia primă” pentru formarea ofertei turistice. Cu cât resursele turistice naturale și antropice sunt mai variate, mai complexe și nealterate ecologic, cu atât interesul lor turistic este mai mare, iar activitățile pe care le generează sunt mai valoroase și mai atractive, răspunzând unor variate motivații turistice.

Ca rezultat, relația turism - mediu înconjurător are o semnificație deosebită, iar protejarea mediului ambiant reprezintă o condiție esențială pentru valorificarea potențialului turistic.

Orice modificare adusă mediului ambiant poate provoca prejudicii destinației turistice, deoarece se cunoaște că turiștii moderni caută refugiu într-un mediu curat și nepoluat.

Reieșind din cele menționate, putem deduce că tema supusă cercetării este deosebit de actuală, deoarece turismul verde acționează ca un catalizator al conceperii și creării ofertei turistice naționale, are o importanță majoră în formarea motivației turistice și un rol activ în procesul de dezvoltare și modernizare a economiei unei țări.

Ca argumente ce se impun pentru cercetarea acestei teme sunt:

- studierea dezvoltării turismului durabil prin asigurarea măsurilor de protecție a elementelor mediului înconjurător;
- examinarea posibilităților de aplicare a unor politici de protecție a mediului înconjurător care sunt urgente și imperios necesare;
- elucidarea principiilor care au rol decisiv asupra dezvoltării turismului verde ca premisă pentru valorificarea destinației turistice;
- analiza practicii internaționale ce ține de valorificarea corectă a unei destinații turistice;
- caracterizarea motivației turistice ce determină pe oameni să călătorească.

Scopul cercetării îl reprezintă studierea și analiza principiilor și practicilor internaționale ce țin de impactul turismului verde asupra dezvoltării destinației turistice. Arealul cercetării este cuprins de particularitățile și dimensiunile turismului verde, care impun o abordare aprofundată a conceptelor specifice acesteia.

Sprijinul teoretic - metodologic al temei investigate este asigurat de lucrările savanților, care au efectuat cercetări în acest domeniu și care au demonstrat că turismul verde poate servi ca motivație distinctă în selectarea unei destinații turistice.

Metode științifice aplicate

Metodologia de cercetare științifică aplicată în elaborarea prezentului articol, ne-a servit drept temei pentru aprofundarea studierii și cunoașterii managementului destinației turistice, având la bază dezvoltarea turismului verde. Printre mijloacele esențiale de cercetare utilizate pot fi nominalizate următoarele:

▪ **cunoașterea științifică** realizată pe parcurs, treptat și gradual, care a permis perceperea și sesizarea esenței fenomenelor, cunoașterea aprofundată a legăturilor funcționale dintre managementul destinației turistice și turismul verde;

▪ **cercetarea aplicativă** a avut ca sarcină furnizarea de date necesare pentru direcționarea activității practice în vederea creșterii muncii metodice. Rezultatul cercetării aplicative a avut drept scop formularea unor propuneri și recomandări practice privind rolul turismului verde în dezvoltarea destinației turistice. De asemenea, cercetarea aplicativă a permis găsirea soluțiilor și direcției de studiere a fenomenului investigat, prin care se pot rezolva diverse probleme.

▪ **cercetarea motivațională** include în sine o gamă de metode și tehnici psiho-sociale, necesare pentru a obține informații primare care facilitează o mai bună înțelegere a motivelor pentru care consumatorii-turiști selectează o destinație turistică ecologic pură. Această cercetare caută să determine și să explice cauzele motivaționale ale comportamentului de cumpărare ale consumatorilor-turiști.

▪ **sinteza** a facilitat abordarea informațiilor teoretice și a rezultatelor cercetării prin care am obținut generalizarea concluziilor expuse în articol;

▪ **inducția** s-a folosit pentru a trata problemele prin intermediul cauzelor care le-au determinat, iar **deducția** a permis cunoașterea și reunirea părților componente ale fenomenelor studiate și desprinse din analiză.

Relevanța articolului. Cercetarea și elucidarea acestei teme au dat posibilitate autorilor ca să generalizeze anumite concluzii la tematica dezvoltării turismului verde, și ca urmare, să propună anumite propuneri și recomandări, capabile să impulsioneze dezvoltarea ecoturismului pe viitor.

Introducere

Turismul „verde” sau turismul iubitorilor de natură, denumit în literatura de specialitate ecoturism, este o formă motivațională de turism, care reprezintă un segment al industriei turistice. Practicarea acestei forme de turism durabil asigură valorificarea adecvată a resurselor turistice, concomitent cu păstrarea integrității lor ecologice.

Tot mai mulți turiști consideră că turismul, mai mult ca orice alt domeniu de activitate, este dependent de condițiile meteo și mai ales de starea mediului înconjurător. Astfel, întreg potențialul turistic natural și antropoc, care reprezintă materia primă a industriei călătoriei și ospitalității, este parte integrantă a mediului înconjurător și depinde în modul direct de calitatea și prosperitatea acestuia.

Trebuie să constatăm și faptul, că actorii pieței turistice (tur-operatorii, agențiile de turism detaliste și consumatorii-turiști) au devenit tot mai receptivi la problemele mediului înconjurător, atât prin prisma conștientizării, cât și prin o abordare mult mai responsabilă față de habitatul natural. Puțini sunt cei care consideră astăzi că demararea activităților turistice nu are nimic în comun cu derularea unor acțiuni ecologice. Din contra, din ce în ce mai mulți manageri și angajați din industria ospitalității recunosc, că resursele naturale au o valoare economică deplină, numai dacă sunt administrate în condiții de durabilitate.

Astfel, problema protejării mediului ambiant în vederea asigurării durabilității turismului se plasează în prim plan.

Descrierea subiectului

Ecoturismul ca componentă a dezvoltării durabile, este cunoscut și sub noțiunea de turism „verde”, în sensul că această formă de turism, cu o paletă largă de activități, se desfășoară în mediu natural, are cele mai reduse implicații în degradarea și poluarea ecosistemelor naturale, parcurilor naționale, rezervațiilor științifice și naturale, precum și a biosferei.

Mediul ambiant și resursele naturale nu trebuie considerate simple instrumente ce servesc activității turistice, neglijându-se costurile degradării și pagubelor aduse mediului și sănătății umane, ele trebuie protejate și conservate pentru ca generațiile viitoare să se bucure de ele.

În acest context, practicarea turismului verde prin gradul redus al intervenției umane este un bun exemplu pentru dezvoltarea unui turism sustenabil, capabil să protejeze natura și mediul ambiant.

Relația dintre turism și mediul înconjurător trebuie să se realizeze prin păstrarea unui echilibru veritabil. Declarația de la Manila a adus în prim plan faptul că satisfacerea cererii turistice nu trebuie realizată la nivelul la care ar duce o serie de prejudicii intereselor sociale și economice ale populației rezidente, mediului în ansamblu sau resurselor naturale, siturilor istorice și culturale, care reprezintă o atracție deosebită pentru turism. Aceste resurse sunt o parte importantă a patrimoniului societății și trebuie luate o serie de măsuri pentru protejarea lor atât la nivel național cât și la nivel internațional. Condiția esențială a menținerii acestui echilibru trebuie să aibă la bază dezvoltarea durabilă.

Durabilitatea turistică trebuie să cuprindă toate formele de turism, care în dezvoltarea și practicarea lor, se bazează pe principii ecologice, adică fără să deranjeze sau să distrugă mediul natural și antropic, moștenirea istorică și culturală, ci, dimpotrivă, să le protejeze, conserve și să le îmbunătățească.

Cu toate că ecoturismul are o nișă relativ mică pe piața turismului internațional, tendința sa de creștere este în ascensiune. Această formă motivațională de turism se dezvoltă rapid și se distinge de turismul de masă prin incidența sa blândă asupra mediului ambiant și prin necesități minore de infrastructură turistică, baza pentru practicarea acestuia fiind natură.

În continuare, pentru a fi mai expliciti în cele relatate, prezentăm câteva definiții care caracterizează ecoturismul.

Andreea –Mihaela Băltărețu, expert în amenajarea turistică a teritoriului definește ecoturismul ca „*turism care constă în călătorii în zone naturale, conservate relativ intact, și care au drept scop studiul, admirația peisajelor florei și faunei sălbatice, ca și a elementelor culturale existente în aceste zone*”[1, p. 181].

Uniunea Internațională de Conservare a Naturii și Resurselor Similare arată că „*ecoturismul este acel segment al turismului care implică străbaterea zonelor naturale, relativ neafectate, pentru a admira peisajul și a te bucura de lumea plantelor și animalelor sălbatice ale acestora*”.

O altă definiție consacrată turismului rural este prezentată de profesorul universitar Vasile Glăvan, care relatează că „*ecoturismul este un turism practicat în spații naturale sălbatice sau puțin modificate de om și care trebuie să constituie și să asigure protecția naturii și dezvoltarea culturală și economică a comunităților locale*”[2, p. 169].

Definiția acceptată de Organizația Mondială a Turismului este relevantă: „*ecoturismul este forma de turism în care principala motivație este observarea și aprecierea naturii și a tradițiilor*

locale [3], iar condițiile care trebuiesc îndeplinite relevă obiectivele certe ale acestei forme de turism:

- conservarea și protejarea naturii, folosirea resurselor umane locale;
- caracterul educativ și respect pentru natură;
- conștientizarea protejării naturii în rândul turiștilor și comunităților locale;
- minimizarea impactului negativ asupra mediului natural și socio-cultural.

Ramona Pîrvu în lucrarea sa „Turismul internațional. Aspecte economice și sociale”, definește ecoturismul ca „vizitarea unei zone relativ neafectate de activitățile umane, cu un impact redus asupra mediului, care are o importantă componentă educațională și care oferă un beneficiu economic direct economiei și populației locale”[5, 215].

În Strategia de Dezvoltare a Turismului din Republica Moldova „Turism-2020”, turismul ecologic este definit ca „formă motivațională de turism orientată spre cunoașterea naturii, protejarea și conservarea mediului ambiant”[7, p.20].

Prin noțiunea de ecoturism, spațiul este privit sub dubla ipostază și anume: pe plan cantitativ, prin capacitatea de primire a teritoriului, care poate fi naturală sau creată de om și pe plan calitativ, prin activitatea sau prin valoarea turistică a teritoriului, naturală sau creată. Ambele laturi de abordare se înscriu în politica globală de dezvoltare durabilă a turismului. O asemenea politică turistică are ca scop să asigure o funcționare ecologică, economică, socio-culturală pe baza unei utilizări raționale și eficiente a resurselor.

În sens mai restrâns, ecoturismul se bazează pe observarea naturii, oferind produse turistice distincte, specifice formelor de turism cultural, științific, de cercetare, fiind practicat în țările cu o remarcabilă biodiversitate, care dețin rezervații naturale, parcuri naționale și comunități locale care și-au păstrat nealterate obiceiurile și tradițiile.

Totodată, ecoturismul presupune conducerea, organizarea și dezvoltarea activității de turism cu scopul de a nu deranja sau distruge echilibrul natural, mediul înconjurător cu resursele turistice naturale și valorile cultural-istorice sau tehnico-economice și de a realiza o exploatare durabilă a acestora.

Principalul scop al dezvoltării turismului verde îl constituie ameliorarea stării mediului înconjurător și armonizarea peisajelor modificate sau amenajate cu cele naturale, astfel încât să fie create condiții ambientale optime desfășurării activităților de turism.

Ecoturismul, în opinia specialiștilor, poate reprezenta și un instrument de salvare a habitatelor naturale și valorilor istorice și culturale, amenințate cu degradarea și distrugerea lor prin turismul intensiv, turismul de masă sau turismului pe cont propriu.

De aceea, ecoturismul trebuie dezvoltat pentru sprijinirea dezvoltării economiei rurale tradiționale și a menținerii tradițiilor sociale și cultural-istorice ale comunităților locale, în condiții de maximă protecție a habitatului.

Suntem conștienți și de faptul, că turismul ca activitate prestatoare de servicii, poate cauza pagube majore unei destinații turistice, prin deteriorarea ariilor protejate, mediului înconjurător și a echilibrului natural, în special dacă acesta nu este administrat corect, dar poate aduce și mari beneficii. Beneficiile pot apărea ca rezultat a gestionării corecte a ramurii, reprezentând în consecință, un impuls pentru dezvoltarea economică și socială a unei destinații turistice.

Astfel, pentru valorificarea unei regiuni turistice de succes, în opinia autorilor, este necesar ca principiile managementului destinației turistice prin prisma turismului verde să se axeze pe:

- controlul efectelor activității turistice în vederea preîntâmpinării degradării mediului înconjurător și a resurselor turistice;
- dezvoltarea educației ecologice în mediul populației unde sunt amplasate resursele turistice naturale și antropice;
- amenajarea corespunzătoare a popasurilor turistice;
- organizarea și exploatarea turistică a parcurilor naționale, precum și a rezervațiilor științifice cu asigurarea protecției și conservării acestora;
- amenajarea și organizarea corespunzătoare a itinerarelor turistice;

conservarea și protejarea mediului înconjurător în zonele, arealele și localitățile integrate în circuitul turistic național.

Practica internațională ce ține de valorificarea corectă a unei destinații turistice, ne relatează, că la bază practicării turismului axat pe principii ecologice, trebuie să fie prezente o serie de concepte de planificare și anume:

- ✓ aplicarea de măsuri foarte stricte pentru protejarea florei, faunei, ecosistemelor și, după caz, a siturilor arheologice, istorice sau a culturii locale;
- ✓ normele capacității optime de primire trebuie calculate preventiv, astfel ca amenajările turistice să nu fie supraaglomerate cu turiști;
- ✓ crearea pentru turiști a unor structuri de cazare ecologice, folosind pentru acestea materiale de construcție ușoare;
- ✓ editarea și difuzarea unui cod de conduită al turiștilor și vizitatorilor, cu privire la ecoturism;
- ✓ punerea la dispoziție a unor ghiduri bine întocmite, care să informeze turiștii cu precizie, să-i sensibilizeze despre biodiversitate și mijloace de protecție a mediului și să le formeze atașamentul față de mediu;
- ✓ deprinderea populației locale de a participa la dezvoltarea turistică cu scopul de a utiliza turismul pentru crearea locurilor de muncă și obținerea de venituri.

Succesul unei destinații turistice este determinat de modul în care aceasta reușește să garanteze și în același timp să asigure vizitatorilor, prin întreaga sa ofertă, o experiență care să egaleze sau să depășească multiplele destinații alternative [4, p.106].

Printre motivele care îi determină pe oameni să călătorească de la locul de reședință pentru a vizita o localitate, zonă sau țară, ori să-și petreacă timpul liber în mijlocul naturii se numără: [6, p. 13-14].

- necesitatea de relaxare;
- necesitatea de odihnă fizică sau psihică;
- necesitatea pentru divertisment, agrement sau distracție;
- necesitatea de îngrijire a sănătății;
- dorința evadării din mediul urban poluat;
- dorința de a cunoaște frumusețile unei zone, regiuni sau țări;
- dorința de a studia cultura, arta, obiceiurile și tradițiile țării de destinație turistică;
- dorința de shopping;

Ca totalizare a celor relatate, suntem de părerea, că ecoturismul trebuie practicat prudent în ariile naturale și în zonele protejate, într-un mediu agreabil, nepoluat, cu priveliști pitorești, reconfortante și nealterate.

De aceea, politicile de protecție a mediului înconjurător trebuie să se materializeze în strategii de dezvoltare durabilă, deoarece omenirea a început să recunoască faptul că problemele mediului înconjurător sunt inseparabile de cele ale bunăstării și de procesele socio-economice, în general. Astfel, obiectivul general al dezvoltării durabile trebuie să rezulte în găsirea unei optime interacțiuni dintre cele trei direcții de evoluție a ecoturismului: direcția economică, direcția ecologică și direcția socială.

În cele ce urmează, vom caracteriza cele trei direcții de evoluție a ecoturismului, elucidate în Tabelul 1.

Tabelul 1. Direcții de evoluție a ecoturismului

Nr.	Direcții	Caracteristica
1.	Direcția economică	<i>Presupune:</i> <ul style="list-style-type: none">• dezvoltarea economică a comunităților locale;• exploatarea durabilă a resurselor turistice și mediului înconjurător natural și antropic;• reducerea presiunii asupra arealelor celor mai intens exploatate din punct de vedere turistic;

		<ul style="list-style-type: none"> introducerea în circuitul turistic a altor zone turistice mai puțin valorificate.
2.	Direcția ecologică	<p>Include:</p> <ul style="list-style-type: none"> menținerea echilibrului ecologic prin protejarea biodiversității; conservarea resurselor turistice și a ecosistemelor ce se circumscriu acestora; reducerea și reciclarea deșeurilor; diminuarea scoaterii terenurilor din circuitul agricol și silvic.
3.	Direcția socială	<p>Asigură:</p> <ul style="list-style-type: none"> protejarea socio-culturală a comunităților locale; crearea și suplینirea locurilor de muncă; alocarea surselor de finanțare pentru protejarea mediului ambiant.

Sursa: Elaborată de autor

În consecință, evoluția ecoturismului ca model de dezvoltare a turismului durabil trebuie să aibă trei scopuri:

- valorificarea integrală și durabilă a resurselor naturale și culturale;
- satisfacerea motivațiilor și cerințelor turiștilor în concordanță cu conservarea mediului și a resurselor pentru generațiile viitoare;
- îmbunătățirea calității vieții în comunitățile locale, care practică activitățile turistice.

Concluzii

1. Consecința firească a exigențelor revendicate de turism trebuie materializează în dorința de a păstra mediul ambiant nealterat.

2. Relația turism-mediul trebuie să fie una indispensabilă și drept urmare, practicarea ecoturismului în circuitele turistice, trebuie să asigure valorificarea optimă și adecvată a resurselor turistice.

3. Dezvoltarea unei destinații turistice trebuie realizată concomitent cu păstrarea integrității ecologice a acesteia.

4. Exploatarea rațională a resurselor naturale și antropice trebuie realizată prin păstrarea echilibrului între satisfacția oferită turiștilor și posibilitățile de dezvoltare ale destinației turistice, în condiții de protejare și conservare a habitatului natural.

5. Practicarea ecoturismului poate conduce la efecte ecologice pozitive, dacă:
- vor fi diminuate activitățile distructive din circulația turistică necontrolată asupra potențialului turistic natural și antropic;
 - va fi limitat accesul turistic de masă în zonele ecologice sensibile;
 - vor fi create popasuri turistice amenajate ecologic corespunzător;
 - va fi instruită populația băștinașă din zonele turistice în spiritul educației ecologice.

Propuneri și recomandări

Pentru viitor strategia de dezvoltare a turismului trebuie corelată cu strategia de protejare a mediului ambiant. În aceste condiții, este necesar de luat în calcul următoarele recomandări:

- planificarea turistică trebuie să includă supravegherea și analiza tuturor elementelor de mediu, în scopul determinării celor mai adecvate modele de dezvoltare și amenajare turistică;
- planurile de dezvoltare a ecoturismului la nivel național trebuie să aibă la bază dezvoltarea strategică durabilă, luându-se în calcul perspectivele viitorului;

- cu suportul și sprijinul direct al statului trebuie apreciat cadrul general de protecție a resurselor, de stabilire a regimului de exploatare sau de realizare a unor investiții capitale în infrastructura turistică;
- resursele turistice trebuie valorificate rațional, astfel încât ritmul de exploatare a acestora să nu depășească ritmul lor de reciclare și regenerare, iar intensitatea relațiilor directe sau indirecte ale consumatorului-turist cu factorii de mediu, să nu depășească limitele capacității de suport ale acestora;
- valorificarea în turism a resurselor cu potențial turistic să fie soluționată în contextul valorificării tuturor resurselor naturale și a protecției mediului înconjurător, pe baza studiilor de amenajare teritorială, componente ale planului de amenajare durabilă, rațională și eficientă a teritoriului;
- este necesar de amenajat popasuri turistice pe itinerarele turistice, menite să asigure o bună protecție mediului înconjurător.

BIBLIOGRAFIE

1. Băltărețu Andreea-Mihaela. Amenajarea turistică a teritoriului. București, editura Universitară, 2013, pp.373, ISBN: 978-606-591-664-7
2. Glăvan Vasile. Turismul rural. Agroturism. Turism durabil. Ecoturism. București, editura Economică, 2003, pp.216, ISBN: 973-590-890-5.
3. <http://www.unwto.org> (vizualizat 15.03.2023)
4. Nica Ana-Maria. Turism și competitivitate în economiile emergente. București, editura ASE, 2015, pp.130, ISBN: 978-606-505-835-4.
5. Pîrvu Ramona. Turism internațional. Aspecte economice și sociale. Craiova, editura Universitaria, 2015, pp.240, ISBN: 978-606-14-0909-9.
6. Platon Nicolae. Motivația turistică – factor determinant al circulației turistice. În: *Economica*, 2018, nr.4 (106), ASEM, Chișinău, pp. 130, ISSN 1810-9136.
7. Platon Nicolae. Strategia de dezvoltare a Turismului „Turism 2020”. Chișinău, editura Elan Poligraf, 2014, pp. 176, ISBN: 978-9975-66-434-9.